

ték, mert nagyszámú munkaszolgálatos haláláért volt felelős (lásd a 10. fejezetet). A gettó a gróf Tisza István és Damjanich utcában és környékén volt, és 628 zsidó lakta, köztük mintegy 200 helyi zsidó. A többieket a környező településekről hozták be, úgymint Gyömrő, Kóka, Maglód, Tápióbicske, Tápiógyörgye, Tápiósáp, Tápiósüly és Tápiószele községekből. A Zsidó Tanács tagjai: Breuer Soma rabbi, Székely István, Schwarz Vilmos, Relle Imre és Sebestyén Imre. Június elején a gettó lakosságát bevagonírozáshoz átszállították Kecskemétre.¹⁴

Szarvas. A sarvasi zsidókat, akiknek létszáma 1941-ben 636 volt (2,7%), a jelentések szerint viszonylag későn, május 15-én parancsolták a gettóba. Deportálásuk Szolnokról történt, ahová június elején szállították át őket.¹⁵

Szentes. A Szegedtől északra fekvő város gettóját a Vásártér északi oldalán és az ahhoz csatlakozó Vecseri utcában alakították ki.

A beszámolók szerint a helyi szélsőjobboldaliak, köztük a környék Turul-szövetségének második embere, Csete Sándor kardoskodására a gettót a valószínű légitámadások célpontjainak közvetlen közelében hozták létre K. Nagy Sándor polgármester irányítása alatt. A gettóba költöztetett zsidók névsorát a helyi zsidó közösség vezetői állították össze, s azt az elnök, Gunst Sándor vitte be április 7-én a polgármesteri hivatalba. Számos szeghalmi zsidó is a gettóba került. A Zsidó Tanács a következőkből állt: dr. Berend József főrabbi (elnök), dr. Balázs Imre, Bárdos Jenő és Gunst Sándor. A közösség néhány prominens tagját, köztük Gunst Sándor elnököt áprilisban Topolyára internálták, ahonnan az elsők közt deportálták őket Auschwitzba még ugyanabban a hónapban. A gettó lakosságát a szegedi gyűjtőtáborba vitték át június 16-án.¹⁶

A VI. csendőrkerület

Mint vidéken egyebütt, a VI. csendőrkerületben is a helyi polgári hatóságok és a rendőrség-csendőrség közreműködésével készítették el a zsidók gettósítására és összegyűjtésére vonatkozó terveket. Döntő szerep jutott a csendőrségnek. 1944. május 8-án a csendőrkerület parancsnoka, Szilády Gyula csendőr ezredes megkereste a főbb települések, így például Békéscsaba, Gyula, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Karcag, Kisújszállás, Mezőtúr, Nagyszalonta, Szolnok és Túrkeve polgármestereit, hogy megtudakolja gettósítási szándékaikat és azt, hogy milyen csendőri erőre van szükségük.¹⁷ Ezek a városok lettek aztán a gyűjtőközpontok a helyi és a környékbeli falusi zsidók számára. A kisebb gettókat hamar felszámolták, mihelyt átszállították a zsidókat a nagyobb